

BÜRKÜT

www.burkutdergisi.com

Türk Dünyası Dergisi

Araştırma Makalesi

BÜRKÜT

Makale Geliş Tarihi:

Journal of Turkish World

Makale Kabul Tarihi:

..... (2026). *Bürküt Türk Dünyası Dergisi*, 5(1), ...-....
<https://doi.org/10.....>

AKÇAKOCA BELEDİYE BAŞKANLIĞINDAN BOLU MİLLETVEKİLLİĞİNE MEHMET LÜTFİ GÖREN'İN SİYASİ VE TOPLUMSAL PORTRESİ¹

Makale isimsiz olarak sisteme yüklenecektir.

Öz

Akçakoca Belediye Başkanlığından Türkiye Büyük Millet Meclisi VI. ve VIII. Dönem Bolu Milletvekilliğine uzanan siyasal kariyeri çerçevesinde Mehmet Lütfi Gören'in siyasi ve toplumsal portresi incelenmektedir. Millî Mücadele yıllarında Akçakoca Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer alan Gören, yerel direniş örgütlenmesinin aktif bir unsuru olarak bağımsızlık sürecine katkı sağlamış, bu birikimini Cumhuriyet dönemindeki kamusal görevlerine taşımıştır. Yerel yönetim, il genel meclisi ve daimî encümen üyeliği gibi idari görevlerinin yanı sıra TBMM'de iki ayrı dönemde Bolu Milletvekilliği yapması, onun taşradan merkeze uzanan siyasal temsil gücünü göstermektedir. Akçakoca Belediye Başkanlığı döneminde yerel idare, ekonomik canlılık ve toplumsal dayanışma alanlarında yürüttüğü faaliyetler, Cumhuriyet'in taşradaki kurumsallaşma sürecine katkı sunmuştur. Araştırma, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi arşivleri, yerel ve ulusal basına dayanmaktadır. Arşiv belgeleri ve süreli yayınlar doküman incelemesi ve karşılaştırmalı çözümleme yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, Gören'in Cumhuriyet modernleşmesinin taşradaki taşıyıcı aktörlerinden biri olarak ekonomik girişimcilik, yerel yöneticilik ve siyasal temsil işlevlerini bütünleştiren bir lider profili sergilediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Akçakoca, Bolu, Düzce, Mehmet Lütfi Gören, TBMM.

THE POLITICAL AND SOCIAL PORTRAIT OF MEHMET LÜTFİ GÖREN FROM THE MAYORSHIP OF AKÇAKOCA TO MEMBERSHIP IN THE TURKISH GRAND NATIONAL ASSEMBLY AS DEPUTY OF BOLU

Abstract

Mehmet Lütfi Gören's political and social profile is analyzed within the context of his political career, which extended from the mayoralty of Akçakoca to serving as the deputy of Bolu in the 6th and 8th terms of the Turkish Grand National Assembly (TBMM). As one of the founders of the Akçakoca Association for the Defense of National Rights during the Turkish War of Independence, Gören actively contributed to local resistance efforts and

¹ Bu makale, 15-16 Nisan 2026 tarihlerinde düzenlenen Akçakoca Turizm ve Ekonomi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulan "Akçakoca Belediye Başkanlığından Bolu Milletvekilliğine Mehmet Lütfi Gören'in Siyasi ve Toplumsal Portresi" başlıklı çalışmanın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş hâlidir.

carried this experience into his public service during the Republican era. In addition to his administrative duties in local government, the provincial council, and the permanent executive committee, his service as a deputy of Bolu in two parliamentary terms demonstrates his ability to represent local interests at the national level. His activities as mayor of Akçakoca contributed to local administration, economic development, and social solidarity. Based on documents from the Republic Archives, TBMM records, and local and national newspapers, the findings reveal that Gören was an important provincial actor who combined political representation, local leadership, and economic initiative during Turkey's modernization process.

Keywords: Akçakoca, Bolu, Düzce, Mehmet Lütfi Gören, TBMM.

Giriş

Türkiye’de Cumhuriyet’in kuruluş süreciyle birlikte taşrada ortaya çıkan yeni siyasal ve toplumsal yapılanma, yalnızca merkezî idarenin kararlarıyla değil, aynı zamanda yerel ölçekte etkili olan siyasal aktörlerin faaliyetleriyle şekillenmiştir. Özellikle Millî Mücadele yıllarından itibaren Anadolu’nun farklı şehir ve kasabalarında görev alan belediye başkanları, parti teşkilat mensupları, il genel meclisi üyeleri ve Halkevi yöneticileri, Cumhuriyet ideolojisinin taşrada kurumsallaşmasında önemli roller üstlenmiştir. Bu süreçte yerel yöneticiler yalnızca idarî görevler yürütmemiş, aynı zamanda ekonomik hayatın düzenlenmesi, toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi ve Cumhuriyet inkılaplarının halka benimsetilmesi noktasında da aktif görev almışlardır.

Bu yerel aktörlerden biri olan Mehmet Lütfi Gören, Osmanlı Devleti’nin son döneminden Cumhuriyet’in ilk yıllarına uzanan süreçte Akçakoca ve Bolu çevresinde siyasî, idarî ve toplumsal faaliyetleriyle dikkat çeken isimlerden biri olmuştur. 1888 yılında Bolu’nun Akçakoca ilçesinde doğan Gören, genç yaşta ticaret hayatına atılmış, özellikle kereste ticareti ve deniz taşımacılığı alanlarında faaliyet göstermiştir. Millî Mücadele döneminde yaşadığı ekonomik kayıplara rağmen kamu hizmetlerinden uzaklaşmamış, 1920 yılından itibaren Akçakoca Belediye Başkanlığı başta olmak üzere çeşitli idarî görevlerde bulunmuştur. Uzun yıllar belediye başkanlığı, il genel meclisi üyeliği ve daimî encümen azalığı görevlerini sürdüren Gören, aynı zamanda Cumhuriyet Halk Partisi teşkilatlarında, Türk Ocağı’nda, Halkevlerinde, Hilâl-i Ahmer ve Himaye-i Etfal Cemiyetlerinde aktif roller üstlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde VI. ve VIII. dönem Bolu milletvekilliği yapmıştır.

Mehmet Lütfi Gören’in siyasî ve toplumsal faaliyetleri, Cumhuriyet’in taşradaki örgütlenme sürecini anlamak açısından önemli örneklerden birini oluşturmaktadır. Özellikle Akçakoca ve Bolu çevresindeki idarî yapılanma, parti teşkilatlanması ve sosyal-kültürel kurumların gelişimi üzerinde etkili olan Gören’in faaliyetleri, yerel ölçekte Cumhuriyet elitlerinin nasıl şekillendiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Belediye başkanlığından milletvekilliğine uzanan kariyeri, Cumhuriyet Halk Partisi’nin taşradaki kadro yapılanması ve yerel nüfuz ilişkileri açısından da önemli veriler sunmaktadır.

Mehmet Lütfi Gören üzerine yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili tespit edilebilen tek müstakil çalışma, Cengiz Mutlu tarafından kaleme alınan “Bolu Milletvekili Lütfi Gören ve Siyasi Faaliyetleri” adlı makaledir (Mutlu, 2024, 400-412). Bunun dışında Gören’in hayatı, yerel siyasetteki etkisi ve toplumsal faaliyetlerini doğrudan ele alan kapsamlı bir akademik çalışmaya rastlanılmamaktadır. Bu durum, Mehmet Lütfi Gören’in siyasî ve toplumsal faaliyetlerinin daha ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu çalışma, Mehmet Lütfi Gören'in hayatını, siyasî faaliyetlerini ve toplumsal hizmetlerini Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi belgeleri, TBMM kayıtları, dönemin basını ve çeşitli resmî evraklar ışığında incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, Gören'in ticaret hayatından siyasete geçiş süreci, Akçakoca ve Bolu'daki yerel yöneticilik faaliyetleri, Cumhuriyet Halk Partisi ve Halkevi içerisindeki görevleri ile milletvekilliği dönemi değerlendirilerek erken Cumhuriyet döneminde taşra siyasetinin işleyişine katkı sunulması hedeflenmektedir.

1. Mehmet Lütfi Gören'in İlk Yılları ve Hayatının Şekillenmesi

Mehmet Lütfi Gören, 1888 yılında Bolu'nun Akçakoca ilçesinde dünyaya gelmiştir. Babası Hüsnü Bey, annesi ise Hatice Hanım'dır. Gören, Akçakoca'nın en eski ve köklü Türk yerleşimlerinden biri olarak kabul edilen Yukarı Mahalle'de dünyaya gelmiştir. Babasının İstanbul'da kereste ticaretiyle uğraşması sebebiyle ailesiyle birlikte küçük yaşlarda İstanbul'a taşınmış ve ilk öğrenimine burada başlamıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CCA), 490.1.0.0/293.1179.1.29). 1894 yılında Unkapanı Merkez Rüstiyesine kaydedilen Gören, bu okuldaki eğitimini tamamladıktan sonra Vefa İdadisine devam etmiştir. Ancak 1903 yılında ikinci sınıfta iken babasının vefatı, onun eğitim hayatını doğrudan etkilemiş ve tahsilini sürdürmesini imkânsız hâle getirmiştir. Bunun üzerine ailesiyle birlikte memleketi olan Bunun üzerine ailesiyle birlikte memleketi olan Akçakoca'ya dönmek zorunda kalmış, bir yıl boyunca boş kaldığı süre içerisinde hususi dersler alarak eğitimini sürdürmeye çalışmıştır. (TBMM Arşivi, TBMM Mebusları İçin Tercüme-i Hal (HT).1035.1.8.1). Akçakoca'ya dönüşünün ardından Mehmet Lütfi Gören, bir yıl 1904 yılında geçici emlak kâtipliğine tayin edilmiştir. Bu görev kapsamında bölgede bulunan taşınmaz malların kayıt altına alınması, mülkiyet durumlarının belirlenmesi ve vergiye esas olacak bilgilerin düzenlenmesi amacıyla yürütülen emlak yazımı ve sayımı çalışmalarında görev yapmıştır. Yaklaşık bir yıl devam eden bu çalışmaların tamamlanmasının ardından görevi sona ermiştir ve 17 yaşındadır (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.8). Söz konusu memuriyet tecrübesinin, Gören'in kamu yönetimi ve idarî işleyişe dair erken dönemden itibaren bilgi ve deneyim kazanmasında etkili olduğu ve ilerleyen yıllarda üstleneceği yerel yönetim görevlerine katkı sağlamış olabileceği değerlendirilebilir.

Geçici emlak kâtipliği görevinin sona ermesinin ardından boş kalmamak amacıyla ticaret hayatına atılan Gören, bir kundura mağazası açarak meslek hayatına başlamıştır. Kısa süre içerisinde kunduracılık alanında tecrübe kazanmış, yalnızca mesleği icra etmekle kalmamış aynı zamanda birçok kişiye bu sanatı öğretmiştir. Ticari faaliyetleri sayesinde ekonomik açıdan belirli bir gelir elde etmeye başlayan Gören'in bu girişimi, dönemin taşra ekonomisinde zanaatkarlığın ve küçük ölçekli ticaretin önemli geçim kaynaklarından biri olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bununla birlikte Akçakoca'da meydana gelen büyük çarşı yangını, Gören'in ticari hayatında önemli bir kırılma noktası olmuştur. Yangın sırasında mağazasının tamamen yanması ve içeride bulunan eşyaların kurtarılamaması, onu yeni geçim yolları aramaya sevk etmiştir. (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.1). Bu felaket sonrasında yeni bir geçim yolu arayışına giren Gören, İstanbul'da babasının keresteci çevresinden tanıdığı Sütlüceli Hakkı Bey'in teşvikiyle kereste ticaretine yönelmiştir. Nitekim 1908 yılından itibaren kereste ticaretiyle uğraşmaya başlamış ve ilerleyen yıllarda bölgenin tanınan ticaret erbaplarından biri hâline gelmiştir (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.15).

Mehmet Lütfi Gören, 1908 yılından itibaren sürdürdüğü kereste ticaretine Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcına kadar devam etmiş ve bu süreçte önemli ölçüde ekonomik kazanç elde etmiştir. Ancak savaş yılları, Gören'in ticari faaliyetlerinde ciddi kayıplara yol açmıştır. Askerî

mükellefiyet nedeniyle silah altına çağrıldığı sırada, Akçakoca'nın Edilli İskelesi'nde kendisine ait 270 metre küp kayın kerestesi bulunmaktaydı. Harp dolayısıyla Karadeniz Boğazı'nın kapanması, mevcut malların sevk edilmesini ve ticari değere dönüştürülmesini imkânsız hâle getirmiştir. Askerlik hizmetinin ardından memleketine dönen Gören, kerestelerinin Sahil Muhafaza Komutanlığı tarafından askerî ihtiyaçlar doğrultusunda kullanıldığını tespit etmiştir. Söz konusu kerestelerin bir kısmının askerî kulübe ve hayvan tavlalarının yapımında, bir kısmının ise nöbet mahallerinde zemin döşemesi amacıyla sarf edildiği anlaşılmıştır. Bunun üzerine uğradığı zararın resmî olarak tespit edilmesi amacıyla gerekli mazbatanın verilmesini talep etmişse de olumlu bir sonuç alamamıştır. Dönemin yetkililerinin ve kıta komutanlarının sık sık değişmiş olması ve söz konusu inşaat faaliyetlerine ilişkin resmî ve yazılı bir emrin bulunmaması gerekçesiyle bu talebi karşılanmamıştır. Ayrıca kendisinin vekâleten görev yaptığını ifade eden Saffet isimli binbaşı, mazbatanın düzenlenemeyeceğini bildirmiş, kısa süre sonra da Akçakoca'dan ayrılmıştır. Böylece Gören'in uğradığı zarar resmî olarak kayıt altına alınamamış, kendisine yalnızca üzüntü beyan edilmekle yetinilmiştir. Neticede Mehmet Lütfi Gören, dönemin ekonomik şartları içerisinde oldukça yüksek bir meblağ sayılabilecek 16.900 liralık zararı şahsen üstlenmek zorunda kalmıştır (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.12). Bu durum, savaş yıllarının taşradaki ticaret erbabı üzerindeki ekonomik etkilerini göstermesi bakımından dikkat çekici örneklerden biri olmuştur.

Terhisinin ardından bölgede deniz ulaşım araçlarının yetersizliğini göz önünde bulunduran Mehmet Lütfi Gören, Akçakoca ile İstanbul arasında yük ve yolcu taşımacılığı yapmak amacıyla 90 tonluk bir motor yaptırmıştır. "Akçaşehir" adı verilen bu motor, bölgedeki deniz ulaşımının geliştirilmesi açısından önemli bir girişim niteliği taşımaktaydı. Ancak söz konusu girişim, Millî Mücadele yıllarında bölgede yaşanan siyasî ve askerî gelişmeler nedeniyle ciddi bir sorunla karşı karşıya kalmıştır (CCA, 490.1.0.0/293.1179.1.29). Akçaşehir motoru henüz ikinci seferini yapmak üzere Akçakoca'ya gelmiş, yük ve yolcularını alarak hareket etmeye hazır hâle gelmişti. Tam bu sırada, Akçakoca'nın bağlı bulunduğu Düzce'de meydana gelen birinci isyan sonrasında kaymakamlığa vekâlet eden Lâzistan Mebusu Dr. Abidin'in Akçakoca Nafia Müdürlüğüne gönderdiği telgraf doğrultusunda, kaymakamın izni olmaksızın motorun herhangi bir yere hareketine müsaade edilmeyeceği yönünde emir tebliğ edilmiştir. Bunun üzerine Gören, motorun yük ve yolcularını aldığını, İstanbul'a hareket etmeye hazır bulunduğunu belirterek izin talebinde bulunmuştur. Ayrıca Akçakoca'da güvenli bir liman bulunmaması nedeniyle, emir gelinceye kadar Karadeniz Ereğli Limanı'na sığınmasına izin verilmesi gerektiğini ifade etmiş ve liman reisinin de aynı görüşte olduğunu yetkililere bildirmiştir. Buna rağmen yetkililer tarafından "Emrimiz katidir ve layetegayyerdır" şeklinde cevap verilmiş ve motorun hareketine izin verilmemiştir (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.12).

Motorun hareketine izin verilmemesi üzerine başlayan yaklaşık on iki saatlik bekleyiş sırasında hava şartları ağırlaşmış, şiddetli fırtına nedeniyle motorun zinciri koparak tekne alabora olmuştur. Yaşanan kaza sonucunda yolculardan iki kişi hayatını kaybetmiş, ayrıca tüccarlara ait mallar da büyük ölçüde zarar görmüştür. Gören ise yalnızca kendi şahsına ait zararın 26.000 lira olduğunu ifade etmiştir. Mehmet Lütfi Gören, Millî Mücadele yıllarında zarar görenler kapsamında uğradığı kayıpların tazmini amacıyla resmî makamlara müracaat etmiş, ancak söz konusu zararın Dr. Abidin'in şahsından talep edilmesi gerektiği kendisine bildirilmiştir. Bununla birlikte Dr. Abidin'in bu ölçekte bir tazminatı karşılayabilecek ekonomik güce sahip olmadığını anlaşılmış üzerine herhangi bir hukukî girişimde bulunmamıştır. Yaşanan bu olayın ekonomik

sonuçları uzun yıllar devam etmiş, Gören'in söz konusu kazadan doğan borçlarını uzun süre ödemek zorunda kalmıştır (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.9).

Mehmet Lutfi Gören'in ticaret hayatı ve özellikle Birinci Dünya Savaşı ile Millî Mücadele yıllarında yaşadığı ekonomik kayıplar, erken Cumhuriyet döneminde taşrada faaliyet gösteren yerel eşraf ve tüccar kesimin karşı karşıya kaldığı güçlükleri göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Gören'in hem savaş şartları hem de idarî kararlar nedeniyle ciddi maddi zararlara uğraması, dönemin siyasal ve askerî gelişmelerinin yerel ekonomik hayat üzerindeki doğrudan etkisini ortaya koymaktadır. Buna rağmen ticari ve ekonomik açıdan ağır kayıplar yaşayan Gören'in kamu hizmetlerinden uzaklaşmaması, belediye başkanlığı, il genel meclisi üyeliği ve daha sonra milletvekilliği gibi görevlerde aktif biçimde yer almaya devam etmesi, onun yerel siyasetteki etkisini ve kamuoyundaki karşılığını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

2. Millî Mücadele Dönemi, Akçakoca Belediye Başkanlığı ve Eşi Rahmiye Hanım

Mehmet Lutfi Gören, Millî Mücadele döneminde Akçakoca'daki teşkilatlanma faaliyetlerinde aktif görev almış isimlerden biridir. Karadeniz kıyısında stratejik bir konuma sahip olan Akçakoca, Millî Mücadele yıllarında hem lojistik destek hem de yerel direniş örgütlenmesi açısından önemli merkezlerden biri hâline gelmiştir. Bu süreçte Gören, 10 Nisan 1920 tarihinde Akçakoca Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne ilçenin 10 numaralı üyesi olarak kaydolmuş ve cemiyetin kuruluş çalışmalarında görev almıştır (CCA, 490.1.0.0/293.1179.1.29). Böylece yalnızca yerel bir tüccar ve idareci kimliğiyle değil, Millî Mücadele'nin taşradaki örgütlenme sürecine katkı sağlayan bir isim olarak da ön plana çıkmıştır. Mehmet Lutfi Gören, Millî Mücadele yıllarındaki faaliyetlerini sürdürürken 1920 yılında Akçakoca Belediye Başkanlığına da seçilmiştir. Belediye başkanlığı döneminde özellikle şehirleşme ve imar faaliyetlerine önem veren Gören, Akçakoca'nın modern kent görünümünün şekillenmesinde etkili olmuştur.

Akçakoca'daki başarılı belediyecilik faaliyetleri, onun siyasal kariyerinin de önünü açmıştır. 1925 yılında Düzce kazası adına Bolu İl Genel Meclisi üyeliğine seçilen Gören, bu görevini dört seçim dönemi boyunca sürdürmüştür. İl Genel Meclisi'nde yürüttüğü çalışmalar ve yerel yönetim alanındaki tecrübesi sayesinde Bolu'nun idari ve sosyal meselelerinde etkin rol üstlenmiş, özellikle şehircilik, altyapı ve yerel kalkınma konularında dikkat çeken isimlerden biri hâline gelmiştir (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.3).

Mehmet Lutfi Gören, Millî Mücadele dönemindeki faaliyetleri, Akçakoca Belediye Başkanlığı sırasında yürüttüğü hizmetler ve bağımsızlık mücadelesine sağladığı katkılar dolayısıyla İstiklal Madalyası ile taltif edilmiştir. Ancak yalnızca kendisi değil, eşi Rahmiye Gören Hanım da Millî Mücadele sürecindeki fedakârlıklarıyla dikkat çeken isimler arasında yer almıştır.

Millî Mücadele yıllarında İnebolu Limanı'nın Anadolu'ya silah ve cephane sevkiyatındaki önemi bilinmekle birlikte, Akçakoca Limanı da Batı Karadeniz hattında önemli bir lojistik merkez olarak görev yapmıştır. Anadolu'daki direniş güçlerine ulaştırılacak silah ve mühimmatın bir kısmı Akçakoca üzerinden sevk edilmiş, bu süreçte ilçe halkı büyük bir dayanışma örneği göstermiştir. Cephane taşıyan deniz araçlarının gelişi halk tarafından dikkatle takip edilmekteydi. Ufukta vapurların dumanı veya gemilerin yelkenleri görüldüğünde davul çalınarak mahalleler dolaşılır, Tellal Kekemen Ali'nin yüksek sesle yaptığı çağrılar üzerine halk tahliye çalışmalarına davet edilirdi. Bunun ardından kadınlar, erkekler, gençler, öğrenciler ve öğretmenler kısa sürede sahilde toplanır, önceden belirlenmiş gruplar hâlinde tahliye faaliyetlerine başlardı. Bu tahliye çalışmalarında görev alan kadınlar arasında Rahmiye Gören

Hanım da önemli bir yere sahipti. Belediye Reisi Mehmet Lütfi Gören'in eşi olan Rahmiye Hanım, kadın gruplarının başında çavuş olarak görev yapmış ve sevkiyat faaliyetlerinin düzenli biçimde yürütülmesinde aktif rol üstlenmiştir. Karadeniz Ereğli doğumlu ve Rum kökenli olan Rahmiye Gören Hanım daha önce ihtida ederek Müslüman olmuştur. Millî Mücadele sürecindeki hizmetleri nedeniyle Cumhuriyet'in ilanından sonra, 1925 yılında Millî Müdafaa Vekâleti tarafından İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir (Dönmez, 1998, 40).

Mehmet Lütfi Gören ve eşi Rahmiye Gören, Millî Mücadele yıllarında Akçakoca'da yürütülen direniş faaliyetlerinin yalnızca tanıkları değil, aynı zamanda aktif uygulayıcıları arasında yer almışlardır. Mehmet Lütfi Gören, Müdafaa-i Hukuk teşkilatlanmasındaki çalışmaları, belediye başkanlığı dönemindeki hizmetleri ve Cumhuriyet'in taşradaki kurumsallaşma sürecine sağladığı katkılarla ön plana çıkarken, Rahmiye Gören Hanım ise özellikle cephane ve silah sevkiyatında üstlendiği görevlerle dikkat çekmiştir. Karadeniz üzerinden Anadolu'ya ulaştırılan mühimmatın tahliye süreçlerinde kadın gruplarının başında görev alması, Millî Mücadele'nin yalnızca erkekler tarafından değil kadınların da büyük fedakârlıklarıyla yürütüldüğünü göstermesi bakımından önemlidir. Bu yönüyle Gören ailesi, Akçakoca'nın Millî Mücadele dönemindeki toplumsal dayanışma ruhunu ve Cumhuriyet'in kuruluş sürecindeki yerel katkıları temsil eden dikkat çekici örneklerden biri olarak değerlendirilebilir.

Mehmet Lütfi Gören'in sahibi olduğu Akçaşehir motoru, İstanbul, Ereğli ve Akçakoca arasında yolcu ve yük taşımak amacıyla sefere çıkarılmıştır. Ancak geminin ilk seferi, yalnızca ticari bir taşımacılık faaliyetiyle sınırlı kalmamış, Millî Mücadele'ye katılmak üzere İstanbul'dan Anadolu'ya geçmek isteyen kişilerin gizlice taşınmasına da imkân sağlamıştır. Bu faaliyetin somut örneklerinden birini, Mehmet Lütfi Gören'in teyzesinin oğlu Bekir Sıtkı Özkök'ün Anadolu'ya geçişi oluşturmuştur. Özkök'ün oğlu Fikret Özkök'ün kişisel görüşmede aktardığı bilgilere göre, Millî Mücadele başladığında İstanbul'da Jandarma Okulu öğrencisi olan Bekir Sıtkı Bey, okul müdürünün teşviki ve izniyle Anadolu'ya geçmeye karar vermiştir. Mehmet Lütfi Gören, Bekir Sıtkı Özkök'ün İngiliz denetimlerinden geçebilmesi için sahte bir belge hazırlamıştır. Yüzünü ve kıyafetlerini kömürle kirleterek gemide miço olarak çalışan bir tayfa görünümüne büründürmüştür. Bu şekilde Boğaz'daki kontrolleri aşan Bekir Sıtkı Bey, Akçaşehir adlı geminin ilk seferiyle Anadolu'ya geçerek Akçakoca'ya ulaşmış ve Akçakoca Jandarma Komutanlığı görevini üstlenmiştir (F. Özkök, kişisel görüşme, 7 Temmuz 2026). Böylece Akçaşehir motoru, daha ilk seferinde Millî Mücadele'ye katılacak kişilerin Anadolu'ya geçirilmesinde kullanılmıştır. Ancak gemi ikinci seferini gerçekleştirmeden Akçakoca açıklarında çıkan fırtına sırasında batmıştır. Bekir Sıtkı Özkök'ün Anadolu'ya geçişi, Mehmet Lütfi Gören'in sahip olduğu deniz ulaşımı imkânlarını Millî Mücadele'nin hizmetine sunduğunu gösteren canlı ve somut bir örnek teşkil etmektedir.

3. 1925 Yukarı Mahalle Yangını

Yukarı Mahalle, Akçakoca'nın tarihî kimliğini ve geleneksel şehir dokusunu günümüze taşıyan en önemli yerleşim alanlarından biridir. İlçenin en eski yerleşim yerleri arasında bulunan mahalle, Akçakoca'nın toplumsal hayatını, aile kültürünü ve geleneksel yaşam biçimini yansıtan canlı bir kent hafızasıdır. Taş temelli, ahşap çatıklı ve tuğla dolgu tarihî evleri, dar sokakları ve geleneksel mahalle dokusuyla Akçakoca'nın geçmişini bugüne taşımaktadır. Yukarı Mahalle'nin günümüze ulaşan tarihî ve düzenli şehir dokusu, dönemin Akçakoca Belediye Başkanı Mehmet Lütfi Gören'in öncülüğünde şekillenmiştir. Mahalle, 1925 yılında çıkan büyük yangında ağır

zarar görmüş, yangının ardından Mehmet Lütfi Gören'in öncülüğünde gerçekleştirilen imar faaliyetleriyle yeniden kurulmuştur.

1925 yılında Akçakoca tarihinin en büyük yangınlarından biri meydana gelmiş ve büyük bölümü ahşap olan, birbirine yakın yaklaşık 75 ev tamamen yanmıştır. Yangının ardından Belediye Başkanı Mehmet Lütfi Gören, yeniden inşa sürecini yalnızca yanan evlerin yerine yenilerinin yapılmasıyla sınırlı tutmamış, şehrin geleceğini şekillendirecek planlı bir imar hareketine dönüştürmüştür. Bayındırlık teşkilatından sağlanan teknik destekle birbirini dik açıyla kesen cadde ve sokaklardan oluşan yeni bir yerleşim planı hazırlatmış, evlerin eski parseller yerine belediyenin belirlediği yeni alanlarda inşa edilmesini sağlamıştır. Böylece yollar genişletilmiş, yapı adaları yeniden düzenlenmiş ve yangının yayılmasını zorlaştıracak daha güvenli bir şehir dokusu oluşturulmuştur (A. Özbakır, kişisel görüşme, 7 Temmuz 2026). Bu süreçte Fransa'dan getirilen bir şehir plancısının görüşlerinden de yararlanılmıştır. Açılan geniş caddeler ve yeniden düzenlenen yerleşim alanları sayesinde Yukarı Mahalle, modern bir yerleşim görünümüne kavuşmuştur (M. Gören, kişisel görüşme, 25 Mayıs 2026).

Akçakoca'nın sosyal ve siyasi hayatında önemli bir yere sahip olan eski belediye başkanlarından Ahmet Özbakır'ın kişisel görüşmede aktardığı bilgilere göre, yeni imar düzeni, evlerini eski yerlerine yeniden inşa etmek isteyen bazı mahalle sakinlerinin tepkisine yol açmıştır. Bu uygulamadan rahatsız olan bazı yaşlı kadınlar Mehmet Lütfi Gören'e beddua etmişlerdir. Özbakır'ın anlattığına göre Gören, mahalle sakinlerinin tepkileriyle karşılaşmamak ve imar çalışmalarını kesintiye uğratmadan sürdürebilmek amacıyla sabah namazından önce belediyeye gitmiş, yatsı ezanından sonra evine dönmüştür. Ancak inşa sürecinin tamamlanmasıyla düzenli, işlevsel ve estetik bir şehir dokusu ortaya çıkmış, başlangıçtaki tepkiler yerini memnuniyete bırakmıştır. Böylece ilk aşamada toplumsal dirençle karşılaşan imar uygulamaları, ortaya çıkan başarılı şehir planı sayesinde mahalle sakinleri tarafından benimsenmiştir (A. Özbakır, kişisel görüşme, 7 Temmuz 2026).

1947 yılında Akçakoca'nın Hacı Yusufkar Mahallesi'nde meydana gelen yangın, kısa sürede geniş bir alana yayılmış ve 29 ailenin evsiz kalmasına neden olmuştur. Evlerin birbirine yakın oluşu ve su yetersizliği, yangına müdahaleyi güçleştirmiş ve toplam zararın yaklaşık 300 bin liraya ulaştığı tespit edilmiştir (Ulus Gazetesi, 5 Kasım 1944). Ahmet Özbakır'ın aktardığı bilgilere göre, bu yangının ardından mahallede yeni bir imar düzeninin uygulanması gündeme gelmiş, ancak dönemin belediye yönetimi yerel baskılar nedeniyle bu düzenlemeyi hayata geçirememiştir (A. Özbakır, kişisel görüşme, 7 Temmuz 2026). Bu durum, Mehmet Lütfi Gören'in 1925 yangını sonrasında karşılaştığı tepkilere rağmen uyguladığı imar planının önemini daha açık biçimde ortaya koymaktadır. Gören, siyasi kaygılarla hareket etmek veya kısa vadeli toplumsal tepkiler karşısında geri adım atmak yerine, şehrin uzun vadeli çıkarlarını esas almıştır. Bireysel beklentilerden çok toplumsal yararı gözeterek bu yaklaşım, onun belediyecilik anlayışının temelini oluşturmuştur. Bu nedenle Gören'in şehircilik politikası, yalnızca kendi dönemi bakımından değil, Akçakoca'nın uzun vadeli kentsel gelişimi açısından da belirleyici bir rol oynamıştır.

Mehmet Lütfi Gören'in 1925 yangınının ardından uygulamaya koyduğu şehircilik anlayışıyla şekillenen Yukarı Mahalle, günümüzde Akçakoca'nın tarihî kimliğini, geleneksel mimarisini ve toplumsal hafızasını yaşatan en önemli yerleşim alanlarından

biridir. Düzenli sokak yapısı, tarihî evleri ve korunmuş mahalle dokusuyla Akçakoca'nın geçmişten günümüze uzanan kentsel gelişimini somut biçimde yansıtmaktadır. Yukarı Mahalle, yalnızca tarihî bir yerleşim alanı olmanın ötesinde, ilçenin kültür turizmine katkı sağlayan, geleneksel üretim biçimlerini yaşatan ve yerel ekonomiyi destekleyen önemli bir merkez hâline gelmiştir. Bu bakımdan mahalle, Mehmet Lütfi Gören'in ileri görüşlü belediyeçilik ve şehircilik anlayışının günümüze ulaşan en belirgin eserlerinden biri olarak Akçakoca'nın tarihî ve kültürel değerleri arasında özel bir yere sahiptir.

4. Mehmet Lütfi Gören'in Sosyal ve Kamusal Hizmetleri

Mehmet Lütfi Gören, yalnızca belediye başkanlığı ve milletvekilliği görevleriyle değil, Cumhuriyet'in taşradaki sosyal ve kurumsal yapılanmasında üstlendiği görevlerle de dikkat çeken bir isim olmuştur. Himâye-i Etfâl ve Hilâl-i Ahmer cemiyetlerinde üyelik ve başkanlık görevlerinde bulunan Gören, aynı zamanda Bolu Türk Ocağı'nın son başkanı olarak görev yapmıştır. Türk Ocaklarının kapanmasının ardından sonraki dönemde Bolu Halkevi Başkanlığını da üstlenen Gören, ayrıca Beden Terbiyesi Bölge Asbaşkanlığı görevinde bulunarak sosyal dayanışma, kültürel gelişim ve toplumsal örgütlenme alanlarında etkin rol oynamıştır. Üstlendiği bu görevler, onun yalnızca siyasal bir aktör değil, aynı zamanda Cumhuriyet'in modernleşme anlayışını taşrada yaygınlaştırmaya çalışan toplumsal bir öncü olduğunu göstermektedir.

Mehmet Lütfi Gören, Bolu Vilayet Genel Meclisi üyeliğine seçilmesinin ardından Bolu'ya taşınmış ve ticari faaliyetlerini burada da sürdürmüştür. Kereste ticareti başta olmak üzere çeşitli ekonomik faaliyetlerle uğraşan Gören, kısa süre içerisinde Bolu'nun sosyal ve kamusal hayatında etkin bir isim hâline gelmiştir. Bu süreçte çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev alan Gören, özellikle Türk Ocağı faaliyetleri içerisinde aktif rol üstlenmiştir. Milliyetçi düşüncenin yaygınlaştırılması ve kültürel faaliyetlerin yürütülmesinde önemli görevler üstlenen Türk Ocakları bünyesinde farklı görevlerde bulunan Mehmet Lütfi Gören, 1930 yılında Bolu Türk Ocağı Başkanlığına seçilmiştir (CCA, 490.1.0.0/67.255.1.22). Ancak Türk Ocakları, 10 Nisan 1931 tarihinde gerçekleştirilen olağanüstü kurultayda alınan kararla feshedilmiş ve bütün mal varlığı Cumhuriyet Halk Fırkası'na devredilmiştir. Bu kararın alınmasında, Cumhuriyet yönetiminin toplumsal ve kültürel faaliyetleri daha merkezi bir yapı altında toplama düşüncesinin etkili olduğu görülmektedir. Türk Ocaklarının kapatılması, tek parti döneminde sivil toplum kuruluşlarının yeniden yapılandırılması sürecinin önemli örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Arıkan & Deniz, 2004, s. 411-412). Mehmet Lütfi Gören, Bolu Türk Ocağı'nın son başkanı olarak kurumun kapatılma sürecinde de görev almıştır. Türk Ocaklarının feshedilmesinin ardından yürütülen mal varlığının tespiti, hesapların düzenlenmesi ve tasfiye işlemlerinde aktif rol üstlenmiştir (Baş, 2019, s. 63,66). Bu yönüyle Gören, Cumhuriyet'in kültürel ve kurumsal dönüşüm sürecinin Bolu'daki uygulayıcı isimlerinden biri olmuştur.

Bolu Halkevi'nin 1932 yılında faaliyete başlamasıyla birlikte kurumun ilk başkanlığı görevini Şevket Bey yürütmüştür (*Bolu Halkevi. Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü*, 1933, s. 7-9). Bu görevin ardından Halkevi başkanlığına getirilen Mehmet Lütfi Gören, 1933-1936 yılları arasında Bolu Halkevi'nin idaresini üstlenmiştir (CCA, 490.1.0.0/934.630.1.143). Gören, ilerleyen yıllarda yeniden aynı göreve seçilmiş ve 1938-1939 yılları arasında ikinci kez Bolu Halkevi Başkanlığı yapmıştır (CCA, 490.1.0.0/934.630.1.110). Bu durum, Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi'nin gelişim sürecinde önemli rol oynayan isimlerden biri olduğunu göstermektedir. Gören'in farklı dönemlerde üstlendiği bu görevler, onun Bolu'daki kültürel ve toplumsal faaliyetler içerisindeki etkin konumunu ortaya koymaktadır.

Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi Başkanlığı döneminde Halkevlerinin kurumsal gelişimine ve toplumsal etkisine de önem verildiği görülmektedir. Nitekim Bolu Halkevi'nin kuruluşunun dördüncü yıl dönümü dolayısıyla düzenlenen törende konuşma yapan Gören, Halkevlerinin millî ve kültürel alanda üstlendiği görevlerden söz etmiş, Cumhuriyet ideolojisinin halka benimsetilmesi ve halkın kültürel seviyesinin yükseltilmesi açısından Halkevlerinin önemine dikkat çekmiştir. Ayrıca Bolu Halkevi şubelerinin yürüttüğü faaliyetler ve elde edilen başarılar hakkında bilgi veren Gören, yeni açılan Halkevlerine de başarı dileklerinde bulunmuştur (Bolu Gazetesi, 27 Şubat 1936, s. 2). Bu konuşma, Mehmet Lütfi Gören'in yalnızca idarî faaliyetlerle değil, Halkevlerinin ideolojik ve kültürel misyonunun halka aktarılmasıyla da yakından ilgilendiğini göstermektedir.

Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi Başkanlığı dönemi, kurumun kültürel ve sosyal faaliyetler bakımından canlı ve üretken bir süreç yaşadığı dönemlerden biri olmuştur. Gören'in idaresindeki Halkevi, yalnızca Cumhuriyet ideolojisinin halka aktarılmasına yönelik faaliyetler yürütmekle kalmamış, aynı zamanda Bolu'nun yerel kültürel birikiminin ortaya çıkarılması ve toplumsal hayatın canlandırılması yönünde de önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Özellikle Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi tarafından yürütülen faaliyetler, bu dönemin dikkat çekici kültürel girişimleri arasında yer almıştır. 1934 yılında gerçekleştirilen bir Halkevi toplantısında konuşan Gören, özellikle Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi'nin çalışmalarına değinmiş ve bu şubenin bir yıldan beri büyük bir gayret ve başarıyla faaliyet yürüttüğünü ifade etmiştir. Gören'in açıklamalarına göre şube, çalışmaları dolayısıyla Halkevleri Genel Merkezi tarafından birkaç kez takdir ve teşekkür almıştır. Ayrıca şube tarafından bir tarih broşürü yayımlanmış, halka açık on beş konferans düzenlenmiş, yaklaşık elli halk masalı ile iki yüz civarında mahallî atasözleri derlenmiştir (Bolu Gazetesi, 1934, s. 2).

Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi Başkanlığı döneminde, Halkevi bünyesinde faaliyet gösteren şubelerin kültürel, sosyal ve eğitsel alanlarda yoğun çalışmalar yürüttüğü görülmektedir. 1935 yılının ikinci altı aylık faaliyet raporları incelendiğinde, Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi'nin yerel halk kültürüne yönelik derleme çalışmaları yaptığı, halkı bilinçlendirmeye yönelik konferanslar düzenlediği ve tarihî eserlerin tespiti ile korunmasına yönelik faaliyetlerde bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında Ar Şubesi aracılığıyla musiki faaliyetleri desteklenmiş, gençlerin güzel sanatlara yönelmesine katkı sağlanmış ve şehirdeki kültürel hayatın canlandırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Kitapsaray ve Yayın Şubesi ise yayın faaliyetlerini sürdürmüş, halkın kitap ve gazete gibi yayınlara erişimini artırmaya çalışmıştır. Müze ve Sergi Şubesi de vilayet sınırları içerisindeki tarihî eserlerin korunmasına yönelik incelemeler yürütmüş ve bölgedeki kültürel mirasın kayıt altına alınmasına önem vermiştir. Mehmet Lütfi Gören'in başkanlığı döneminde gerçekleştirilen bu faaliyetler, Bolu Halkevi'nin şehirde kültürel üretimi destekleyen, yerel tarih bilincini geliştiren ve halkın sosyal hayatını canlandıran önemli bir kurum hâline geldiğini göstermektedir (CCA, 490.1.0.0/982.808.1.141-143).

Mehmet Lütfi Gören'in Atatürk'e duyduğu bağlılık, Türk Ocağı Başkanlığı dönemindeki faaliyetlerinde de açıkça görülmektedir. Nitekim Bolu Milletvekili Cevat Abbas Gürer'in 1931 yılında Zonguldak'ta verdiği ve dönemin basınında geniş yankı uyandıran "Millî Türk Tarihi Hakkında" başlıklı konferansın Bolu'da da düzenlenmesi için girişimde bulunan isimlerden biri Lütfi Gören olmuştur. Cumhuriyet Halk Fırkası Bolu Reisi Tahir Bey ile birlikte Cevat Abbas Gürer'i Bolu'ya davet eden Gören'in bu girişimi sonuç vermiş ve Gürer, 6 Mart 1931 tarihinde Bolu'ya gelerek Fırka Salonu'nda aynı konferansı vermiştir. Konferansın ardından söz alan Lütfi

Gören, 6 Mart gününün “Gazi Günü” olarak kabul edilmesini ve her yıl kutlanmasını teklif etmiştir. Büyük ilgi gören bu öneri kabul edilmiş ve Bolu’da Atatürk’ü anmaya yönelik kutlamaların temeli atılmıştır (Bolu Gazetesi, 12 Mart 1931, s. 1). Ancak Mustafa Kemal Atatürk’ün 17 Temmuz 1934 tarihinde Bolu’yu ziyaret etmesinden sonra, Bolu halkı üzerinde derin izler bırakan bu tarih ön plana çıkmış ve kutlamalar 17 Temmuz’da gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu gelişmeler, Lütfi Gören’in Atatürk’e duyduğu bağlılığın yalnızca söylem düzeyinde kalmadığını, şehirde Atatürk’ü anmaya yönelik geleneklerin oluşmasına da katkı sağladığını göstermektedir (Özçelik, 2018, s. 258).

Mehmet Lütfi Gören, Bolu’da Atatürk’e duyulan sevginin ve bağlılığın canlı tutulmasına özel önem vermiştir. Türk Ocağı Başkanlığı döneminde “Gazi Günü” kutlamalarının ortaya çıkmasına öncülük eden Gören, daha sonraki yıllarda da Atatürk Günü etkinliklerinin en aktif isimlerinden biri olmuştur. Bolu Halkevi Başkanı sıfatıyla katıldığı törenlerde yaptığı konuşmalar, onun Atatürk’e ve Cumhuriyet inkılaplarına bakışını yansıtmaya bakımından önem taşımaktadır. Nitekim 1936 yılında düzenlenen Atatürk Günü kutlamalarında yaptığı konuşma, Gören’in Atatürk’ü nasıl değerlendirdiğini ve Bolu halkına hangi mesajları vermek istediğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

“Atatürk Günü” kutlamaları kapsamında konuşma yapan Bolu Halkevi Başkanı Mehmet Lütfi Gören, söylevinde Atatürk’ü Türk milletinin kurtarıcısı, Cumhuriyet’in kurucusu ve modern Türkiye’nin mimarı olarak tanımlamıştır. Konuşmasına 17 Temmuz’un Bolulular için özel bir anlam taşıdığını vurgulayarak başlayan Gören, Atatürk’ün 17 Temmuz 1934’te Bolu’ya gerçekleştirdiği ziyaretin şehir halkının hafızasında derin izler bıraktığını ifade etmiştir. Bu ziyaretin yarattığı heyecan ve bağlılığın sonraki nesillere aktarılacak kadar güçlü olduğunu belirten Gören, her yıl bu tarihin Bolu’da büyük bir coşku ile kutlandığını dile getirmiştir. Konuşmasının devamında Atatürk’ün Millî Mücadele’deki liderliğine geniş yer veren Gören, Çanakkale Savaşları’ndaki başarılarından başlayarak Kurtuluş Savaşı sürecindeki faaliyetlerini ayrıntılı biçimde ele almıştır. Atatürk’ün Sevr Antlaşması’na karşı çıkarak milletin arasına katıldığını, ulusun güvenini kazanarak bağımsızlık mücadelesine önderlik ettiğini ve Türk yurdunu işgalden kurtardığını vurgulamıştır. Gören’e göre Atatürk, yalnızca askerî zaferlerin mimarı değil, aynı zamanda Türk milletinin tarihî karakterini ve gücünü dünyaya gösteren bir devlet adamıdır. Mehmet Lütfi Gören, Atatürk’ün siyasal ve toplumsal dönüşüm alanındaki çalışmalarını da konuşmasının önemli bir bölümüne konu etmiştir. Ona göre Atatürk, milletin gelişmesinin önünde engel olarak görülen kurumları ortadan kaldırmış, millî egemenlik ilkesini hâkim kılmış ve Cumhuriyet rejimini kurmuştur. Bunun yanında hukuk, eğitim ve kültür alanlarında gerçekleştirilen inkılapların da Atatürk’ün eseri olduğunu ifade eden Gören, özellikle Türk kadınının toplum içindeki konumunun güçlendirilmesini Cumhuriyet devrimlerinin en önemli kazanımlarından biri olarak değerlendirmiştir. Konuşmada kültür politikalarına da değinen Gören, Atatürk’ün Türk tarihine ve Türk diline yönelik çalışmalarını övgüyle anlatmıştır. Türk milletinin köklü geçmişinin ortaya çıkarılmasına öncülük ettiğini, Türk tarihinin kaynaklarını araştırmaya teşvik ettiğini ve Türkçenin yabancı unsurlardan arındırılması için büyük çaba gösterdiğini belirtmiştir. Atatürk’ün yalnızca yeni bir devlet kurmakla kalmadığını, aynı zamanda yeni bir toplum ve yeni bir ulusal kimlik inşa ettiğini savunmuştur. Söylevin sonunda Gören, Atatürk’e duyulan minnet ve bağlılık duygularını dile getirerek onun Türk milletine kazandırdığı bağımsızlık, Cumhuriyet ve çağdaşlaşma hamleleri dolayısıyla şükranlarını sunmuştur. Atatürk’ün Türk milletinin kaderini değiştiren tarihî bir lider olduğunu vurgulayan Gören, konuşmasını Atatürk’e yönelik övgü ve bağlılık ifadeleriyle tamamlamıştır

(Bolu Gazetesi, 23 Temmuz 1936, s. 2). Bu yönüyle söylev, erken Cumhuriyet döneminde Halkevlerinin Atatürk'ü ve Cumhuriyet inkılaplarını halka anlatma misyonunun Bolu'daki yansımalarından biri olarak değerlendirilebilir.

Mehmet Lütfi Gören döneminde Bolu Halkevi'nin toplumsal yönü de oldukça güçlenmiştir. Sosyal Yardım Şubesi tarafından ihtiyaç sahibi öğrencilere ve yoksul ailelere çeşitli yardımlar yapılmış, özellikle eğitim çağındaki çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Köycülük Şubesi aracılığıyla köylerle yakın ilişkiler kurulmuş, köylülerin ihtiyaç ve talepleri yerinde tespit edilmeye çalışılmış, tarımsal üretimi geliştirmeye yönelik girişimlerde bulunulmuştur. Spor Şubesi tarafından ise sportif faaliyetler teşvik edilmiş, spor alanlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapılmış ve gençlerin beden terbiyesi faaliyetlerine katılımı desteklenmiştir. Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi de halkın eğitim seviyesini yükseltmeye yönelik faaliyetlerde bulunmuş, özellikle yetişkinlerin eğitimi konusunda çeşitli çalışmalar yürütmüştür (CCA, 490.1.0.0/982.808.1.144-149). Bu yönüyle Bolu Halkevi, Mehmet Lütfi Gören'in başkanlığı sırasında yalnızca kültürel faaliyetlerin yürütüldüğü bir merkez değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı güçlendiren, halkın eğitime katkı sağlayan ve şehir hayatına canlılık kazandıran önemli bir kurum hâline gelmiştir.

Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi Başkanlığı döneminde konferans faaliyetleri de önemli bir yer tutmuştur. Halkevi bünyesinde düzenlenen konferanslar aracılığıyla halkın kültürel ve sosyal bakımdan bilinçlendirilmesi amaçlanmıştır. Gören de bu konferanslarda aktif rol almış ve çeşitli konularda konuşmalar yapmıştır. Nitekim 1939 yılı kış programı kapsamında gerçekleştirilen konferanslardan birinin konusunu "Halkevleri" oluşturmuştur (Bolu Gazetesi, 15 Ocak 1939, s. 4).

Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi Başkanlığı döneminde köycülük faaliyetlerine ve köylerin gelişimine önem verildiği görülmektedir. Halkevi yöneticileri, köylerin ihtiyaçlarını yerinde tespit etmek ve yürütülen çalışmaları incelemek amacıyla sık sık köy ziyaretlerinde bulunmuştur. Nitekim 1936 yılında Parti Başkanı Emin Yerlikaya, Halkevi Başkanı Lütfi Gören ve Halkevi Köycülük Şubesi Başkanı Halil Yaman tarafından çevre köylere gerçekleştirilen bir gezide köy yolları incelenmiş, yapılmakta olan çalışmalar yerinde değerlendirilmiş ve köylülerle görüşmeler yapılmıştır. Bu ziyaretler sırasında köy yolları ile Halkevi binalarına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuş, köylülerin ihtiyaç ve talepleri dinlenmiştir (Bolu Gazetesi, 16 Ocak 1939, s. 2).

Mehmet Lütfi Gören'in Bolu Halkevi bünyesinde özellikle Köycülük Şubesinin faaliyetlerine özel önem verdiği anlaşılmaktadır. Nitekim eşi Rahmiye Gören de Köycülük Şubesi yönetim kurulu üyeleri arasında yer almış ve çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur (CCA, 490.1.0.0/982.808.1.73). Rahmiye Gören'in yönetim kurulunda yer aldığı Bolu Halkevi Köycülük Şubesi, köylere yönelik düzenli geziler gerçekleştirmekteydi. Bu kapsamda 30 Ocak 1938 tarihinde Alpağut köyüne yapılan ziyarette Rahmiye Gören de komite üyeleri arasında yer almıştır. Gezi sırasında köyde bulunan hastalar muayene edilmiş ve gerekli ilaçlar ücretsiz şekilde dağıtılmıştır. Bunun yanında köylülerle köy yolları, okuma odası ve çamaşırhane gibi köyün ihtiyaçları üzerine görüşmeler yapılmıştır. Rahmiye Gören ise burada yaptığı konuşmada özellikle köylü kadınların fedakârlıklarından söz etmiş ve onların köy hayatındaki emek ve gayretlerini vurgulamıştır (Bolu Gazetesi, 10 Şubat 1938, s. 1). Bu durum, Gören ailesinin Halkevi çalışmaları içerisinde özellikle köylerin sosyal ve kültürel gelişimine yönelik faaliyetlere duyduğu ilgiyi göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

5. Akçakoca Halkevi Binası Meselesi

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Bolu ve çevresinde yürüttüğü siyasi, sosyal ve kültürel faaliyetlerle dikkat çeken Mehmet Lütfi Gören gerek yerel yönetimlerde gerekse Cumhuriyet Halk Partisi ve Halkevi teşkilatları içerisindeki görevleri nedeniyle bölgenin en tanınan simalarından biri hâline gelmiştir. Uzun yıllar kamu hizmetinde bulunması ve karar alma mekanizmalarında etkin roller üstlenmesi, kendisine duyulan güveni artırdığı gibi zaman zaman çeşitli eleştiri ve iddiaların da hedefi olmasına neden olmuştur. Özellikle Akçakoca Halkevi için satın alınan bir bina etrafında şekillenen tartışmalar, kısa sürede yerel bir mesele olmaktan çıkmış, parti teşkilatları ve devlet makamlarının müdahil olduğu bir inceleme sürecine dönüşmüştür (Dilek, 2025, s. 29).

Söz konusu tartışmaların merkezinde, Halkevi adına satın alınan binanın sahibi ile Mehmet Lütfi Gören arasında akrabalık ilişkisi bulunduğu, bina satışından dolayı menfaat sağlandığı ve satın alma sürecinde nüfuz kullanıldığı yönündeki iddialar yer almıştır. Bu iddialar, dönemin siyasi atmosferi içerisinde çeşitli şikâyet ve dedikodularla beslenerek 1936 yılında Ankara'ya kadar ulaşmış, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği, Bolu İl Yönetim Kurulu ve mülkiye makamları tarafından ayrıntılı biçimde araştırılmıştır. Ancak olayın dikkat çekici yönü, ortaya atılan suçlamalardan ziyade bunların resmî makamlarca nasıl değerlendirildiği ve yapılan tahkikatlar sonucunda hangi bulgulara ulaşıldığıdır (CCA, 490.1.0.0/1674.825.3.21)

Nitekim arşiv belgeleri incelendiğinde, Akçakoca Halkevi binası etrafında oluşan tartışmaların yalnızca bir mülk alım satımı meselesi olmadığı görülmektedir. Mesele aynı zamanda dönemin yerel siyasi rekabetlerini, parti içindeki görüş ayrılıklarını ve kamuoyunda etkili isimler hakkında ortaya atılan söylentilerin nasıl geniş çaplı bir tartışmaya dönüşebildiğini göstermesi bakımından da önem taşımaktadır. Akçakoca Halkevi için satın alınan bina etrafında şekillenen iddialar, zamanla Mehmet Lütfi Gören'in şahsını da hedef almış, akrabalık ilişkileri üzerinden nüfuz kullandığı ve satın alma sürecinden menfaat sağladığı yönünde çeşitli suçlamalar gündeme getirilmiştir. Ancak bu iddialar, dönemin siyasi atmosferi içerisinde ortaya çıkan dedikodu ve kişisel çekişmelerin ötesine geçememiştir (CCA, 490.1.0.0/1674.825.3.13).

Konu hakkında Cumhuriyet Halk Partisi teşkilatları, Bolu İl Yönetim Kurulu, valilik makamı ve İçişleri Bakanlığı nezdinde yürütülen incelemeler sonucunda ileri sürülen suçlamaların somut bir dayanağa sahip olmadığı ortaya konulmuştur. Özellikle Bolu Valisi Salih Cemal Güven tarafından gerçekleştirilen tahkikat neticesinde, binanın değerinin piyasa şartlarına uygun olduğu, satın alma sürecinde usulsüzlük bulunmadığı ve Mehmet Lütfi Gören'in olayla ilişkilendirilmesini haklı gösterecek herhangi bir bulguya ulaşılamadığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle söz konusu olay, yalnızca bir bina satın alma meselesi olmaktan çıkmış, dönemin tanınmış simalarından biri olan Mehmet Lütfi Gören'in itibarını zedelemeye yönelik asılsız ithamların ve karalama girişimlerinin de bir örneği hâline gelmiştir. Nihayetinde hazırlanan resmî raporlar, Gören'e yöneltilen suçlamaların haksız olduğunu ortaya koymuş ve tartışmaların sona ermesini sağlamıştır (CCA, 490.1.0.0/1674.825.3.10-11).

6. Mehmet Lütfi Gören'in VI. ve VIII. Dönem Bolu Milletvekilliği

Mehmet Lütfi Gören, Akçakoca Belediye Başkanlığı, Bolu İl Genel Meclisi üyeliği, Türk Ocağı ve Halkevi başkanlıkları ile çeşitli sosyal yardım kuruluşlarındaki görevleri sayesinde Bolu'nun siyasi ve toplumsal hayatında önemli bir konuma yükselmiştir. Yerel yönetimlerde edindiği tecrübe, sivil toplum faaliyetleri ve halkla kurduğu yakın ilişkiler, onun yalnızca bulunduğu çevrede değil, vilayet genelinde de tanınan bir isim hâline gelmesini sağlamıştır.

Cumhuriyet Halk Partisi içerisinde üstlendiği görevler ve kamu yararına yürüttüğü faaliyetler de siyasi kariyerini güçlendirmiştir. Bu birikim ve tecrübe, Mehmet Lütfi Gören'in Türkiye Büyük Millet Meclisine taşınmasının önünü açmış ve onun VI. ve VIII. Dönemlerde Bolu milletvekili olarak görev yapmasını sağlamıştır.

Mehmet Lütfi Gören'in VI. Dönem Bolu milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine girmesinin ardından doldurduğu hâl tercümesi belgesi, onun toplumsal, mesleki ve idari birikimini ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır. Belgede, 1888 yılında Akçakoca'da doğduğu, orta derecede eğitim aldığı ve yabancı dil bilmediği belirtilmektedir. Evli olan Gören'in üçü erkek, biri kız olmak üzere dört çocuğu bulunmaktadır. Memur kökenli olmayan Gören, hayatının farklı dönemlerinde kunduracılık, kerestecilik, ziraat ve ticaretle uğraşmış, böylece Bolu ve çevresinin ekonomik hayatı içerisinde önemli bir yer edinmiştir. Ayrıca Bolu Umumi Meclisi üyeliği, Beden Terbiyesi Bölge Asbaşkanlığı ve Bolu Halkevi Başkanlığı gibi görevlerde bulunduğunu ifade etmiştir. Hâl tercümesinde Türkiye Büyük Millet Meclisine katılış tarihi 3 Nisan 1939 olarak belirtilmiştir (TBMM Arşivi, HT.1035.1.8.14). Söz konusu bilgiler, Gören'in milletvekilliğine merkezî bürokrasiden değil, yerel yönetimler, ekonomik faaliyetler ve toplumsal kuruluşlar içerisindeki çalışmaları sayesinde yükseldiğini göstermektedir. Bu durum, onun TBMM'de yalnızca bir siyasi temsilci olarak değil, aynı zamanda Bolu'nun sosyal, kültürel ve ekonomik meselelerine hâkim bir yerel aktör olarak yer aldığını ortaya koymaktadır.

1939 yılında gerçekleştirilen VI. Dönem milletvekili seçimlerinde Mehmet Lütfi Gören, Bolu merkez ve ilçelerindeki ikinci seçmenlerin oylarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine seçilmiştir. Seçim mazbatasına göre Gören; Bolu merkezden 165, Gerede'den 132, Mudurnu'dan 54, Düzce'den 186, Akçakoca'dan 33 ve Göynük'ten 48 oy alarak toplam 618 oya ulaşmıştır. Seçim çevresindeki toplam ikinci seçmen sayısının 682 olduğu dikkate alındığında, Gören'in seçmenlerin büyük çoğunluğunun desteğini aldığı anlaşılmaktadır. Aynı listede yer alan diğer CHP adaylarıyla birlikte milletvekili seçilen Gören'in elde ettiği bu sonuç, onun uzun yıllar boyunca Bolu'nun siyasi, idari ve toplumsal hayatında üstlendiği görevlerin yerel düzeyde karşılık bulduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca seçim mazbatasında herhangi bir itiraz veya şikâyet kaydına rastlanmaması, seçim sürecinin usulüne uygun şekilde tamamlandığını ortaya koymaktadır (TBMM Arşivi, SM.1035.1.6.1-2).

Mehmet Lütfi Gören, VI. Dönem Bolu milletvekili olarak görev yaptığı yıllarda Meclis çalışmalarına aktif biçimde katılmıştır. Yasama faaliyetleri incelendiğinde Gören'in özellikle tarım, ormancılık, köy yönetimi, yerel idareler, emeklilik mevzuatı ve ekonomik hayatla ilgili konular üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Meclis kürsüsünde yaptığı konuşmaların yanı sıra sunduğu kanun teklifleri ve önergeler, onun yalnızca Bolu'nun değil, ülke genelini ilgilendiren çeşitli meselelerle de yakından ilgilendiğini göstermektedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, t.y.).

Tablo 1: Mehmet Lütfi Gören'in TBMM VI. Dönem Yasama Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Sayılar	Konular
Meclis Konuşmaları	17	Bütçe görüşmeleri, ziraat, ormancılık, köy yönetimi, yerel idareler, seçim. Mevzuatı, ticaret

		ve emeklilik düzenlemeleri
Kanun Teklifleri	5	Tekaüt Kanunu, Ziraat Bankası Kanunu, af düzenlemeleri, nüfus ve evlilik kayıtları, belediye memurlarının emeklilik hakları
Takrir (Önerge)	5	Kanun maddelerinin tefsiri ve yorumuna ilişkin öneriler.
Toplam	27	-

Tabloda yer alan faaliyetler birlikte değerlendirildiğinde, Mehmet Lütfi Gören'in VI. Dönem boyunca oldukça aktif bir milletvekili profili sergilediği anlaşılmaktadır. Özellikle köyler, çiftçiler, ziraat, ormancılık ve yerel yönetimlerle ilgili konulara ağırlık vermesi, onun milletvekilliği öncesinde yürüttüğü İl Genel Meclisi, Halkevi ve çeşitli toplumsal kuruluşlardaki görevleriyle de uyumludur. Kanun teklifleri, önergeleri ve bütçe görüşmelerindeki konuşmaları, Gören'in yalnızca seçim bölgesinin sorunlarını dile getirmekle kalmadığını, aynı zamanda ülkenin sosyal ve ekonomik meselelerine yönelik çözüm arayışlarına da katkı sunduğunu göstermektedir.

Lütfi Gören'in siyasal ve toplumsal faaliyetleri incelendiğinde, halkın içerisinde yer alan, onların sorun ve taleplerini yakından takip eden bir temsilci profili sergilediği görülmektedir. Buna örnek olarak, 1941 yılında Bolu'ya yaptığı ziyaret sırasında Düzce'de karşılaştığı bir mağduriyet karşısındaki tutumu gösterilebilir. Vefat eden eski Canik Ziraat Bankası memuru Tahsin Bey'in dul eşi ve çocuklarının emeklilik haklarına ilişkin taleplerinin sonuçsuz kalması üzerine konuyla yakından ilgilenmiş, ilgili kurumlarla görüşmeler yaparak sorunun kaynağını araştırmıştır. Mevzuattan kaynaklanan bu mağduriyetin giderilmesi amacıyla da kanun değişikliği teklifinde bulunarak dul ve yetimlerin hak kaybının önüne geçmeye çalışmıştır (Mutlu, 2024, s. 406). Bu girişim, Gören'in halkın sorunlarını yalnızca dinleyen değil, bunların çözümü için yasal düzenlemeler yapılmasını da sağlayan bir milletvekili olduğunu göstermektedir.

Mehmet Lütfi Gören, VI. Dönem milletvekilliği süresince Meclis çalışmalarına aktif biçimde katılmış, özellikle tarım, ormancılık, köy yönetimi ve yerel idarelerle ilgili konularda yürüttüğü faaliyetlerle dikkat çekmiştir. Ancak 1943 yılında gerçekleştirilen VII. Dönem milletvekili seçimlerinde aday gösterilmemiş ve bu nedenle Meclis dışında kalmıştır. Buna rağmen siyasi ve toplumsal faaliyetlerini sürdüren Gören, Cumhuriyet Halk Partisi ile olan bağıını korumuş ve parti çalışmalarına katkı vermeye devam etmiştir. Nitekim 1940 yılında CHP Genel Sekreterliğine sunduğu adaylık talep dilekçesi, onun hem geçmiş hizmetlerini hem de yeniden milletvekili olarak görev alma arzusunu ortaya koyması bakımından dikkat çekici bir belge niteliğindedir (CCA, 490.1.0.0/293.1179.1.29).

Mehmet Lütfi Gören'in 10 Haziran 1946 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliğine sunduğu adaylık talep dilekçesi, onun siyasi kariyerine ve parti içerisindeki

konumuna ilişkin önemli bilgiler içermektedir. Dilekçede Gören, Millî Mücadele yıllarından itibaren Bolu ve Akçakoca'da belediye başkanlığı, il genel meclisi üyeliği ve daimî encümen üyeliği gibi çeşitli kamu görevlerinde bulunduğunu belirtmiş, ayrıca Cumhuriyet Halk Partisinin il ve ilçe teşkilatlarının kurulması ve geliştirilmesi sürecinde aktif rol üstlendiğini ifade etmiştir. 10 Nisan 1920 tarihinde Akçakoca'da 10 numaralı üye olarak Akçakoca Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne katıldığını ve daha sonra Bolu'daki parti teşkilatında görev aldığını vurgulayan Gören, uzun yıllar boyunca yürüttüğü hizmetler sayesinde Bolu halkıyla güçlü bağlar kurduğunu dile getirmiştir. Dilekçede ayrıca VI. Dönem milletvekili seçimlerinde yüksek oy almasına rağmen VII. Dönemde aday gösterilmediğine değinen Gören, buna rağmen partiye bağlılığını sürdürdüğünü ve yeniden milletvekili adayı olmak istediğini belirtmiştir. Bu belge, Gören'in kendisini yalnızca bir siyasetçi olarak değil, Millî Mücadele'den itibaren parti teşkilatının ve yerel yönetimlerin gelişiminde görev almış tecrübeli bir Cumhuriyet Halk Partisi mensubu olarak gördüğünü ortaya koymaktadır (CCA, 490.1.0.0/293.1179.1.29).

VII. Dönem seçimlerinde Meclis dışında kalan Mehmet Lütfi Gören, 1946 genel seçimlerinde yeniden Cumhuriyet Halk Partisi tarafından aday gösterilmiş ve VIII. Dönem Bolu milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine seçilmiştir. Bu seçimler, Türkiye'de çok partili siyasi hayata geçiş sürecinin ilk genel seçimi olması ve ilk kez tek dereceli seçim sisteminin uygulanması bakımından Türk siyasal hayatında önemli bir dönüm noktası niteliğindedir. Seçim sonuçlarına göre Bolu ilinde kayıtlı seçmen sayısı 140.857 olup bunların 93.371'i oy kullanmıştır. Mehmet Lütfi Gören ise toplam 47.756 oy alarak milletvekili seçilmeye hak kazanmıştır. İlçelere göre oy dağılımı incelendiğinde Gören'in Bolu merkezden 4.387, Düzce'den 13.525, Gerede'den 2.780, Mudurnu'dan 10.687, Göynük'ten 5.600, Akçakoca'dan 1.559 ve Seben'den 9.218 oy aldığı görülmektedir (TBMM Arşivi, SM.1035.1.8.1). Bu sonuçlar, Gören'in yalnızca Bolu merkezde değil, ilin farklı bölgelerinde de önemli bir seçmen desteğine sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle Düzce, Mudurnu ve Seben'den aldığı yüksek oylar, uzun yıllar boyunca yerel yönetimlerde, Halkevi teşkilatında ve çeşitli toplumsal kuruluşlarda yürüttüğü faaliyetlerin seçmen nezdinde karşılık bulduğunu ortaya koymaktadır. Çok partili hayata geçiş sürecinde gerçekleştirilen bu seçimlerde yeniden milletvekili seçilmesi, Mehmet Lütfi Gören'in Bolu'nun siyasi ve toplumsal hayatındaki etkisini koruduğunu ve geniş bir seçmen kitlesinin desteğini almaya devam ettiğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

TBMM tutanakları incelendiğinde Mehmet Lütfi Gören'in VIII. Dönemde de Meclis çalışmalarına aktif biçimde katıldığı görülmektedir. Bu dönemde özellikle yerel yönetimler, tarım ve ormancılık politikaları, emeklilik mevzuatı, maaş düzenlemeleri ve bölgesel sorunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Mecliste yaptığı konuşmaların yanı sıra sunduğu kanun teklifleri ve önergeler, onun hem Bolu'nun yerel meseleleriyle hem de ülke genelini ilgilendiren idari ve ekonomik konularla yakından ilgilendiğini göstermektedir (Türkiye Büyük Millet Meclisi, t.y.).

Tablo 2: Mehmet Lütfi Gören'in TBMM VIII. Dönem Yasama Faaliyetleri

Faaliyet Türü	Sayı	Konular
Meclis Konuşmaları	19	Bayındırlık, tarım ve ormancılık bütçeleri, maliye ve gelir bütçeleri, vakıflar, emekli sandığı, maaş düzenlemeleri, köy

		okulları ve köy enstitüleri, Düzcce tütünleri, Abant Gölü ve çeşitli yerel meseleler
Kanun Teklifleri	9	İl idaresi, askerî ve mülkî tekaüt mevzuatı, maaş kanunları, hayvan vergisi, ordu mensuplarının evlenmeleri, emekli sandığı ve yerel yönetimlere ilişkin düzenlemeler
Önergeler (Takrirler)	5	Kanun maddelerinin yorumlanması, tekliflerin geri verilmesi ve çeşitli mevzuat hükümlerinin tefsirine ilişkin önergeler
Toplam	33	-

Lütfi Gören'in siyasal faaliyetleri içerisinde, toplumun farklı kesimlerinin karşılaştığı sosyal sorunlarla yakından ilgilendiği görülmektedir. Bu durumun örneklerinden biri, ordu mensuplarının evlenmelerine ilişkin yasal düzenlemelerde değişiklik yapılmasına yönelik girişimidir (Ulus Gazetesi, 26 Kasım 1949, s. 2). Gören, ordu mensuplarının evlenmelerini belirli rütbe ve hizmet sürelerine bağlayan mevcut yasal düzenlemenin dönemin hayat şartlarına uygun olmadığını savunmuştur. Özellikle genç subayların aile kurmalarını zorlaştıran bu uygulamanın kaldırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine kanun teklifi sunmuş ve teklifini bizzat savunmuştur. Her ne kadar Milli Savunma Komisyonu, konuyu askerî disiplin açısından değerlendirerek teklife olumsuz yaklaşmış olsa da (Ulus Gazetesi, 29 Kasım 1949, s. 6). Gören'in girişimi, toplumsal ihtiyaçları ve bireylerin sosyal haklarını dikkate alan bir anlayışla hareket ettiğini göstermektedir. Bu durum, onun yalnızca yerel meselelerle değil, farklı meslek gruplarının karşılaştığı sorunlarla da yakından ilgilenen ve bunların çözümü için yasama faaliyetlerinde bulunan bir milletvekili olduğunu ortaya koymaktadır.

VIII. Dönem faaliyetleri genel olarak değerlendirildiğinde, Mehmet Lütfi Gören'in yasama çalışmalarında istikrarlı bir çizgi izlediği görülmektedir. Özellikle yerel yönetimler, tarım, ormancılık ve kamu personelinin ilgilendiren konular üzerinde yoğunlaşması, daha önceki idari ve toplumsal tecrübelerinin Meclis çalışmalarına yansıdığını göstermektedir. Meclisteki konuşmaları, kanun teklifleri ve önergeleri birlikte değerlendirildiğinde, Gören'in yalnızca kendi seçim çevresinin ihtiyaç ve sorunlarını dile getirmekle kalmadığı, aynı zamanda ülke gündeminde yer alan idari, ekonomik ve sosyal meselelerle de yakından ilgilendiği görülmektedir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren yerel yönetimlerde, sivil toplum kuruluşlarında ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde çeşitli görevler üstlenen Mehmet Lütfi Gören'in yaşamı 10

Temmuz 1962 tarihinde trajik bir şekilde son bulmuştur. Yaşamının son döneminde Bolu şehir merkezi ile Karacasu arasındaki yolun yapım ve onarım işini üstlenen Gören, hak ediş ödemelerinde yaşanan gecikmeler nedeniyle ciddi mali güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, işçilerine ve alacaklılarına karşı yükümlülüklerini yerine getirmesini zorlaştırmış, ekonomik faaliyetlerinin olumsuz etkilenmesine neden olmuştur. Yaşanan ekonomik sıkıntıların ve artan mali sorumlulukların etkisi altında kalan Gören, 10 Temmuz 1962 tarihinde yaşamına son vermiştir (M. Gören, kişisel görüşme, 25 Mayıs 2026).

Sonuç

Mehmet Lütfi Gören, Cumhuriyet'in ilk yıllarında Bolu ve çevresinin siyasi, sosyal ve kültürel hayatında önemli roller üstlenmiş şahsiyetlerden biri olmuştur. Akçakoca Belediye Başkanlığı, Bolu İl Genel Meclisi üyeliği, daimî encümen azalığı, Türk Ocağı ve Halkevi başkanlıkları ile çeşitli sosyal yardım kuruluşlarındaki görevleri, onun yerel düzeyde etkili bir yönetici ve toplum önderi olarak öne çıkmasını sağlamıştır. Üstlendiği görevler, Cumhuriyet yönetiminin yerelde kurumsallaşması ve yeni devlet anlayışının toplumun farklı kesimlerine ulaştırılması sürecinde aktif rol oynadığını ortaya koymuştur.

Türk Ocağı ve Halkevi bünyesinde yürüttüğü faaliyetler, Gören'in kültürel ve toplumsal gelişime verdiği önemi göstermiştir. Konferanslar, köycülük faaliyetleri, eğitim çalışmaları ve çeşitli kültürel etkinlikler aracılığıyla halkın Cumhuriyet idealleri doğrultusunda bilinçlendirilmesine katkı sağlamıştır. Özellikle Atatürk'e duyduğu bağlılık, düzenlenmesine öncülük ettiği anma programlarında ve yaptığı konuşmalarda açık biçimde görülmüştür. Bu yönüyle Gören, Cumhuriyet'in kültürel politikalarının Bolu'daki uygulayıcılarından biri olmuştur.

Milletvekilliği dönemlerinde gerçekleştirdiği faaliyetler de yerel yönetimlerde kazandığı tecrübenin Meclis çalışmalarına yansıdığını göstermiştir. VI. ve VIII. Dönemlerde yaptığı konuşmalar, sunduğu kanun teklifleri ve önergeler, tarım, ormancılık, yerel yönetimler, emeklilik mevzuatı ve kamu personelinin hakları gibi konular üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu durum, onun yalnızca seçim çevresinin sorunlarıyla ilgilenmediğini, ülke gündemindeki çeşitli idari ve ekonomik meselelerin çözümüne de katkı sunmaya çalıştığını ortaya koymuştur.

1946 seçimlerinde yeniden milletvekili seçilmesi, uzun yıllar boyunca sürdürdüğü siyasi ve toplumsal faaliyetlerin halk nezdinde karşılık bulduğunu göstermiştir. Bolu merkezle birlikte Düzce, Akçakoca, Gerede, Mudurnu, Göynük ve Seben'den aldığı destek, bölge genelinde tanınan ve kabul gören bir siyasetçi olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, Gören'in yerel düzeyde oluşturduğu etkinin siyasi temsil gücüne dönüştüğünü de göstermiştir.

Mehmet Lütfi Gören, Cumhuriyet'in kuruluş ve gelişme dönemlerinde Bolu ve çevresinde iz bırakmış yerel aktörlerden biri olmuştur. Siyasi, sosyal ve kültürel alanlarda yürüttüğü faaliyetler, onu yalnızca bir milletvekili ya da yerel yönetici olmaktan öteye taşımış, Cumhuriyet'in yereldeki temsilcilerinden biri hâline getirmiştir. Hayatı ve faaliyetleri, erken Cumhuriyet döneminde yerel liderlerin devlet ile toplum arasındaki ilişkiyi şekillendirmedeki rollerini göstermesi bakımından dikkat çekici bir örnek oluşturmuştur. 10 Temmuz 1962 tarihinde vefat eden Gören, geride bıraktığı hizmetler ve üstlendiği görevlerle Bolu ve çevresinin Cumhuriyet dönemi tarihinde önemli bir yer edinmiştir.

Kaynaklar

Arşiv

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhuriyet Arşivi (CCA),

CCA, 90.1.0.0/293.1179.1.

CCA, 490.1.0.0/67.255.1.

CCA, 490.1.0.0/982.808.1.

CCA, 490.1.0.0/934.630.1.

CCA, 490.1.0.0/67.255.1.

CCA, 490.1.0.0/1674.825.3.

TBMM Arşivi, TBMM Mebusları İçin Tercüme-i Hal (HT).1035.1.6.1.

TBMM Arşivi, TBMM Mebusları İçin Tercüme-i Hal (HT).1035.1.8.1.

TBMM Arşivi, SM.1035.1.6.1

Gazeteler

“6 Mart 1931 Cuma Günü Gazi Günü Olarak Kabul Edildi.” (1931, 12 Mart). *Bolu Gazetesi*.

“Halkevinde Kültür Faaliyeti.” (1934, 15 Kasım). *Bolu Gazetesi*.

“C.H.P. Halkevleri Dördüncü Yıl Dönümü İlimizde Çok Parlak Kutlulandı.” (1936, 27 Şubat). *Bolu Gazetesi*.

“Halkevleri Başkanı Lütfi Gören’in Parti Önündeki Söylevi.” (1936, 23 Temmuz). *Bolu Gazetesi*.

“Halkevi Köycülük Komitesi.” (1938, 10 Şubat). *Bolu Gazetesi*.

“Halkevi Kış Çalışmaları.” (1939, 5 Ocak). *Bolu Gazetesi*.

“Akçakoca Yangını Zararı 300 Bin Lira Tahmin Ediliyor.” (1947, 5 Kasım). *Ulus Gazetesi*.

“Ordu Mensuplarının Evlenmelerine Dair Olan Tasarı.” (1949, 26 Kasım). *Ulus Gazetesi*.

“Orta Anadolu’nun Ziraî Kalkınması.” (1949, 29 Kasım). *Ulus Gazetesi*.

Kitap ve Makaleler

Arıkan, M., & Deniz, A. (2004). Türk Ocaklarının kapatılışı, borçları ve emlakının tasfiyesi. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 401–432.

Baş, A. (2019). *Bolu Türk Ocağı*. Ankara: Türk Yurdu Yayınları.

Bolu Halkevi. Cumhuriyetin Onuncu Yıl Dönümü Çalışma Broşürü: 29 Teşrin-i Evvel 1933 (1933). Bolu: Vilayet Matbaası.

Dilek, M. (2025). Kültürel bir kurumun inşasında yerel-merkez ilişkisi: Akçakoca Halkevi (1935–1949). *Çeşm-i Cihan* 12(Dr. Öğr. Ü. Özgür Tokan Özel Sayısı), 24–39.

Dönmez, M. Ş. (1998). İstiklal Harbinde Akçaşehir/Akçakoca

Mutlu, C. (2024). Bolu milletvekili Lütfi Gören ve siyasi faaliyetleri. *BENGİ Dünya Yörük-Türkmen Araştırmaları Dergisi*, (3), 400–412.

Özçelik, F. (2018). *Sosyal ve kültürel hayatta Bolu Halkevi (1932-1951)*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Kaynak Kişiler

Gören, Murat. Kişisel Görüşme, 25 Mayıs 2026.

Özbakır, Ahmet. Kişisel Görüşme, 7 Temmuz 2026.

Özkök, Fikret. Kişisel Görüşme, 7 Temmuz 2026.

İnternet Kaynakları

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (t.y.). Milletvekili faaliyet istatistikleri: Lütfi Gören (Bolu). 23 Mayıs 2026 tarihinde https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2_istatistik.tutanak_hazirla adresinden erişildi.

